

Нормативно-правовий акт/назва		Стислий зміст		Коментар	
Про охорону навколишнього природного середовища		1990			
1.	Закон Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві 17 жовтня	Серед пріоритетів: • вільний вибір форм власності і напрямів господарської діяльності; • паритетне ціноутворення в с/г і промисловому секторах; • створення системи аграрного законодавства	Втратив чинність 15 травня 1992р. через прийняття другої редакції Закону		
2.	Земельний кодекс Української РСР 18 грудня	Встановлено, зокрема: • завдання земельного законодавства; • рівноправність державної, колективної і приватної форм власності на землю; • поділ земель за цільовим призначенням (сім категорій)	Втратив чинність 1 січня 2002р. Кодексом закладено основи земельної реформи в Україні.		
3.	Постанова Верховної Ради Про земельну реформу 18 грудня	Визначено головне завдання земельної реформи: перерозподіл земель державної власності з передачею їх у приватну та колективну власність	Чинна, крім п.б. який втратив чинність на підставі Рішення Конституційного Суду №5 від 22 вересня 2003р. Постановою офіційно започаткована земельна реформа.		
1991					
1.	Закон Про охорону навколишнього природного середовища 25 червня	Встановлено головні принципи та категорії об'єктів охорони	Чинний, зі змінами Перший в Україні закон, що вносить державну природоохоронну діяльність.		
2.	Закон Про селянське (фермерське) господарство 20 грудня	Про селянське (фермерське) господарство	Втратив чинність через прийняття 19 червня 2003р. нової редакції		
3.	Постанова Верховної Ради Про форми державних актів на право володіння або користування землею і Положення про порядок надання і вилучення земельних ділянок №889 від 27 березня	Затверджено форми державних актів на право, довільного успадкованого володіння; постійного користування землею	Втратила чинність на підставі Постанови №2201 від 13 березня 1992р.		
1992					
1.	Закон Про форми власності на землю 30 січня	Унормовано запровадження колективної і приватної власності на землю	Втратив чинність 11 грудня 2003р.		
2.	Закон Про колективне сільське господарське підприємство 14 лютого	Визначено правові, економічні, соціальні та організаційні умови діяльності КСП, забезпечено їх повну самостійність і реалізацію можливостей як суб'єктів господарювання	Чинний зі змінами (на цей час у країні діють близько 60 КСП).		
3.	Земельний кодекс України (друга редакція) 13 березня	Затверджено пріоритети, встановлені попередньою редакцією Закону. Більше уваги надано формуванню належної соціальної інфраструктури села	Втратив чинність у зв'язку з прийняттям нової редакції Земельного кодексу 25 жовтня 2001р.		
4.	Закон Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві (друга редакція) 15 травня	Підтверджено пріоритети, встановлені попередньою редакцією Закону. Більше уваги надано формуванню належної соціальної інфраструктури села	Чинний зі змінами Більш досконала та відповідна статусу незалежної держави з ринковою економікою редакція Закону 1999р.		
5.	Закон Про природно-заповідний фонд України 16 червня	Визначено правові засади організації, охорони, ефективного використання земель природно-заповідного фонду, відтворення його природних комплексів та об'єктів	Чинний зі змінами		
6.	Закон Про плату за землю 3 липня	Встановлено: • розміри та порядок плати за використання земельних ресурсів; • відповідальність платників; • порядок контролю над правильністю обчислення і справляння земельного податку; • що 30% коштів від плати за землю спрямовуються на виконання заходів земельної реформи, в т.ч. на охорону земель	Чинний (з численними змінами, внаслідок яких Закон перетворився фактично на перелік підприємств, звільнених від плати за землю) у 2008р. вилучена також норма про 30%. Додільно перенести норми Закону до нової редакції Земельного кодексу.		
7.	Постанова Верховної Ради Про прискорення земельної реформи та приватизацію землі №2200 від 13 березня	Зокрема, зобов'язує відповідні державні органи, органи місцевого самоврядування: • визначити потреби фізичних і юридичних осіб у земельних ділянках і розробити схеми реалізації цих потреб; • розробити державну та регіональну (міські) програми земельної реформи на 1992-1995рр., передбачити їх ресурсне забезпечення; • визначити перелік с/г підприємств, землі яких підлягають передачі в колективну і приватну власність	Чинна зі змінами Більшість доручень не виконано, інші – мають постійний характер і досі є актуальними		
8.	Постанова Кабінету Міністрів Про деякі питання розвитку селянських (фермерських) господарств №133 від 14 березня	На відповідні державні органи, органи місцевого самоврядування, покладені зобов'язання з матеріально-технічного забезпечення селянських (фермерських) господарств та їх кооперативів (спілок, об'єднань)	Втратила чинність (крім першого абзацу п.2) на підставі Постанови №478 від 14 квітня 2004р. Зобов'язання не були й не могли бути виконані з економічних причин.		
9.	Декрет Кабінету Міністрів Про приватизацію земельних ділянок №15 від 26 грудня	Доручено радам усіх рівнів протягом 1993р. передати громадянам у приватну власність земельні ділянки для особистого користування	Втратив чинність на підставі Закону від 14 вересня 2006р.		
Запроваджено порядок оформлення права приватної власності на зазначені ділянки					

1993	
1. Закон Про селянське (фермерське) господарство 22 червня	Визначено економічні, соціальні і правові засади створення та діяльності селянських (фермерських) господарств
2. Постанова Кабінету Міністрів Про порядок ведення державного земельного кадастру №15 від 12 січня	Встановлено , що кадастр ведеться за єдиною системою на базі нормативних документів, затверджуваних Держкомземом
3. Постанова Кабінету Міністрів Про першочергові заходи щодо підготовки і проведення земельної реформи №334 від 7 травня	Серед заходів на 1993-1995рр.: • завершення робіт з уточнення меж і площ територій сільських і селищних рад, сільських населених пунктів; • інвентаризація земель усіх категорій (крім с/г призначення); • визначення земель державної власності, що не підлягають передачі в колективну і приватну власність; • передача 13 млн. громадян земельних ділянок у приватну власність; • видача фізичним і юридичним особам актів на право приватної власності на землю або користування землею; • розробка 40 тис. проектів відведення земель для ведення селянського (фермерського) господарства. Визначено порядок і терміни фінансування робіт, зміни законодавства, створення земельного банку України, автоматизованої земельної інформаційної системи, системи контролю за перебігом земельної реформи, науково-методичного супроводу Затверджено комісію з підготовки проекту Державної програми земельної реформи
4. Постанова Кабінету Міністрів Про форму договору на право тимчасового користування землею (в т.ч. на умовах оренди) №197 від 17 березня	Випливає з назви
5. Постанова Кабінету Міністрів Про порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам №284 від 19 квітня	Визначено : • випадки, в яких власникам землі та землекористувачам відшкодовуються збитки; • об'єкти відшкодування
6. Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Положення про моніторинг земель №661 від 20 серпня	Визначено джерела фінансування робіт з моніторингу: • кошти держбюджету в межах асигнувань на земельну реформу; • частина коштів від плати за землю, що надходять до місцевих бюджетів
1994	
1. Кодекс України про надра 27 липня	Регулює відносини, що стосуються володіння, користування та розпорядження надрами, діяльність з охорони, відтворення і сталого використання надр з урахуванням екологічних, економічних, соціальних та ін. інтересів суспільства. Зокрема, визначено : • порядок надання земельних ділянок для потреб, пов'язаних з користуванням надрами – на підставі спеціальних дозволів на користування надрами чи призначення відводів; • права власників і користувачів на наданих їм ділянках без спеціальних дозволів і пріничого відводу видобувати для своїх господарських і побутових потреб корисні копалини місцевого значення
2. Лісовий кодекс України 21 січня	Регулює відносини, що стосуються володіння, користування та розпорядження лісами, діяльність з охорони, відтворення і сталого використання лісових ресурсів з урахуванням екологічних, економічних, соціальних та ін. інтересів суспільства. Зокрема, визначено : • категорію земель лісогосподарського призначення; • права фізичних і юридичних осіб набувати у власність земельні ділянки, а також порядок і правила користування ними
3. Указ Президента Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва №666 від 10 листопада	Встановлено , зокрема: • право членів с/г підприємств на отримання земельного паю в натуральному або вартісному виразі та сертифікату на право приватної власності на земельну частку (паї) У результаті – право на земельну частку (паї) стало на певний час об'єктом купівлі-продажу дарування, міни, успадкування, застави
1995	
1. Водний кодекс України 6 червня	Визначено : • категорію та об'єкти водного фонду; • правила передачі в оренду водних об'єктів фізичним і юридичним особам України
2. Указ Президента Про приватизацію та оренду земельних ділянок несаельськогосподарського призначення для здійснення підприємницької діяльності №608 від 12 липня	Визначено правила приватизації фізичними та юридичними особами земельних ділянок не с/г призначення, їх продажу, користування та розпорядження ними

№ п/п	Нормативно-правовий акт/назва	Стислий зміст	Коментар
3.	Указ Президента Про передачу паявання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям №720 від 8 серпня	Визначено: • об'єкти, суб'єкти, порядок розпаювання та оцінки вартості земель, переданих у колективну власність; • порядок використання створюваного під час передачі земель у колективну власність резервного фонду	Чинний Створено можливості прискорення земельної реформи у сфері с/г виробництва.
4.	Постанова Кабінету Міністрів Про методичку нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів №213 від 23 березня	Випливає з назви	Чинна зі змінами Норми визначення нормативної оцінки землі доцільно перенести до Закону "Про оцінку земель", підвищивши їх правовий статус.
5.	Постанова Кабінету Міністрів Про додаткові заходи щодо підтримки розвитку особистих підсобних господарств громадян і селянських (фермерських) господарств №381 від 31 травня	Передбачало ліквідацію штучних обмежень розмірів земельних ділянок для ведення селянського (фермерського) господарства, в т.ч. – з порушенням ст.6 Закону "Про селянське (фермерське) господарство", яка встановлює максимальні розміри земельних ділянок, що надаються фермерам	Втрачена чинність на підставі Постанови №478 від 14 квітня 2004р. <i>Про Штату за землею</i>
6.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження форми сертифіката на право на земельну частку (пай) і зразка Книги реєстрації сертифікатів на право на земельну частку (пай) №801 від 12 жовтня	Випливає з назви.	Чинна Впорядковано процес реєстрації та обліку сертифіката на право на земельну частку (пай).
1996			
1.	Указ Президента Про створення єдиної системи державних органів земельних ресурсів №34 від 6 січня	Зазначену систему створено у складі Держкомзему та підпорядкованих йому Державного комітету АР Крим із земельних ресурсів та єдиного кадастру, обласних, Київського та Севастопольського міських головних управлінь, районних відділів, міських управлінь (відділів) земельних ресурсів та інженерів-землевпорядників сіл і селищ	Чинний зі змінами
1997			
1.	Закон Про сільськогосподарську кооперацію 17 липня	Визначено права, організації, економічні та соціальні умови діяльності кооперативів (та їх об'єднань) у сільському господарстві	Чинний зі змінами Дія Закону не поширюється на споживчі кооперативи.
2.	Постанова Кабінету Міністрів Про Методику нормативної грошової оцінки земель неспільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів) №525 від 30 травня	Випливає з назви	Чинна зі змінами Норми доцільно перенести до Закону "Про оцінку земель", підвищивши їх правовий статус.
3.	Постанова Кабінету Міністрів Про розміри та Порядок визначення втраченої сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, які підлягають відшкодуванню №1279 від 17 листопада	Випливає з назви	Чинна зі змінами <i>Про сільськогосподарство</i>
1998			
1.	Закон Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності з березня	Визначено засади передачі об'єктів права державної власності в комунальну, а також передачі об'єктів права комунальної власності у державну власність безоплатно або шляхом обміну	Чинний зі змінами
2.	Закон Про оренду землі 6 жовтня	Регулює відносини, пов'язані з орендою земельних ділянок	Чинний зі змінами
3.	Указ Президента Про врегулювання деяких питань, пов'язаних з процесом управління об'єктами державної власності №736 від 4 липня		Указ не набув чинності через відхилення законопроекту "Про управління об'єктами державної власності" (Постанова Верховної Ради №86 від 8 вересня 1998р.), проте не скасований.
1999			
1.	Указ Президента Про продаж земельних ділянок неспільськогосподарського призначення №32, 19 січня	Запроваджено продаж земельних ділянок не с/г призначення державної або комунальної власності, на яких знаходяться об'єкти нерухомого майна	Втрачені чинність на підставі Указу №650 від 20 липня 2007р.
2.	Указ Президента Про додаткові заходи щодо задоволення потреб громадян у земельних ділянках №765 від 28 червня	Допущено Раді міністрів АР Крим, обласним, Київській і Севастопольській міським та районним держадміністраціям організувати до 1 січня 2000р. передачу у власність або користування працівникам (і пенсіонерам) соціальної сфери та репатриантам земельних ділянок за рахунок земель запасу та резервного фонду	Втрачені чинність на підставі Указу №650 від 20 липня 2007р.

3.	Указ Президента Про заходи щодо подальшого розвитку садівництва та городництва №1204 від 29 вересня	Доручено КМУ, Раді міністрів АР Крим, областим, Київській та Севастопольській місцям і районним держадміністраціям забезпечити потреби громадян у земельних ділянках для ведення садівництва та городництва	Чинний Про виконання Указу ніхто не звітував.
4.	Указ Президента Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки №1529 від 3 грудня	Указ передбачає: • реформувати протягом грудня 1999р. - квітня 2000р. КСП на засадах приватної власності на землю та майно; запровадити обов'язкове укладання суб'єктами, які використовують землю для с/г потреб, договорів оренди земельних та/або майнових паїв з їх власниками з виплатою орендної плати в натуральній або грошовій формі (не менше 1% вартості орендованої земельної частки); • передати окремі будівлі, споруди, техніку тощо членам КСП - власникам земельних часток (паїв), які подали заяву про відведення земельної ділянки в натурі, в рахунок погашення належних їм майнових паїв	Чинний Указ фактично започаткував земельну реформу. Про виконання передбачених ним заходів центральні органи виконавчої влади звітують до цього часу.
5.	Постанова Кабінету Міністрів Порядок подання заяви (клопотання) про продаж земельних ділянок несаєкогосподарського призначення та Форму державного акту на право власності на землю №440 від 24 березня	Випливає з назви	Враховано чинність на підставі Постанови №832 від 31 серпня 2005р.
6.	Постанова Кабінету Міністрів Про експертну грошову оцінку земельних ділянок несаєкогосподарського призначення №1050 від 16 червня	Випливає з назви	Враховано чинність на підставі Постанови №1531 від 11 жовтня 2002р.
2000			
1.	Закон Про меліорацію земель 14 січня	Регулює відносини, що виникають у процесі меліорації земель, використання меліорованих земель і меліоративних систем	Чинний зі змінами
2.	Закон Про планування і забудову територій 20 травня	Встановлює правові та організаційні основи планування, забудови та іншого використання території	Чинний зі змінами Переважну більшість статей доцільно перенести до нової редакції Земельного кодексу.
3.	Закон Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва 14 вересня	Визначено особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва, що перебувають у державній власності, а також тих, що утримуються на балансах підприємств, які не підлягають приватизації	Чинний зі змінами
4.	Указ Президента Про заходи щодо розвитку та регулювання ринку земель населених пунктів, інших земель несаєкогосподарського призначення №168 від 4 лютого	Схвалено Основні напрями розвитку та регулювання ринку земель населених пунктів, інших земель не с/г призначення та передочені заходи з їх виконання. Зокрема – прискорення прийняття законів "Про полегку", "Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно", "Про планування і забудову територій" та ін.	Враховано чинність на підставі Указу №650 від 20 липня 2007р.
5.	Указ Президента Про забезпечення економічних інтересів і соціального захисту працівників соціальної сфери села та вирішення окремих питань, що виникли в процесі проведення земельної реформи №384 від 12 квітня	Доручено Кабінету Міністрів, Раді міністрів АР Крим, областим, Київській і Севастопольській місцям, районним держадміністраціям вжити необхідних заходів щодо виділення до 1 листопада 2000р. із земель запасу та резервного фонду земельних ділянок і надання їх у користування працівникам (пенсіонерам) соціальної сфери села для ведення особистого підсобного господарства	Враховано чинність на підставі Указу №650 від 20 липня 2007р.
6.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Порядку виконання земельно-кадастрових робіт та надання послуг на платній основі державними органами земельних ресурсів №1619 від 1 листопада	Випливає з назви	Чинна зі змінами у роз'ясненні
7.	Постанова Кабінету Міністрів Про порядок викупу земельних ділянок громадянами (понад норму, яка приватизується безкоштовно) для ведення селянського (фермерського) або особистого підсобного господарства №118 від 24 січня	Встановлено, що: • сплата вартості земельної ділянки, за згодою сторін, може здійснюватися із розстроченням; • рішення про продаж уповноважені органи мають приймати в місячний термін; • підставами відмови у продажі може бути: (а) неподання відповідних документів; (б) виявлення недостовірних відомостей у поданих документах	Чинна із змінами технічного характеру
8.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Порядку реєстрації договорів оренди земельної частки (паю) №119 від 24 січня	Встановлено, що: • реєстрація договорів оренди здійснюється виконавчим комітетом відповідної ради (за місцем розташування земельної частки (паю)); • договір безоплатно реєструється у Книзі записів реєстрації договорів оренди земельних часток (паїв)	Чинна
9.	Постанова Кабінету Міністрів Про проведення індексації грошової оцінки земель №783 від 12 травня	Встановлено: • термін індексації – станом на 1 січня п.р.; • формула визначення коефіцієнту індексації	Чинна

№ п/п	Нормативно-правовий акт/назва	Стислий зміст	Коментар
1.	Земельний кодекс України (нова редакція) 25 жовтня, набув чинності з 1 січня 2002р.	Визначено: • принципи земельного законодавства; • повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування в галузі земельних відносин; • склад і цільове призначення земель; • набуття, реалізацію та гарантії прав на землю, управління в галузі використання та охорони земель; • відповідальність за порушення земельного законодавства; • принципи розмежування державної і комунальної власності на землю та управління державною земельною власністю; • критерії безоплатного надання земельних ділянок громадянам у власність. Норми Кодексу: • забезпечили розвиток приватної власності на землю; • надали певні гарантії права власності на землю фізичним та юридичним особам; • сприяли розвитку високотехнологічних сф підприємств ринкового типу; • підвищили відповідальність органів місцевого самоврядування за використання та охорону земель	Чинний зі змінами На час прийняття Кодексу був найбільш прогресивним і наближеним до норм європейського законодавства. Водночас, він не охопив усі питання, пов'язані з регулюванням земельних відносин, для чого доповнення передбачено розробку значної кількості законів (щодо ринку земель, використання земель природно-заповідного фонду, природоохоронного, рекреаційного, оздоровчого, історико-культурного призначення тощо). Ряд норм, що містилися у проєкті Кодексу, не дістали підтримки Парламенту, тому частина з них були випущені, а частина – відстрочені. Це значно погіршило якість Кодексу, його системність і послідовність викладення норм. Отже, доцільною є розробка нової редакції Земельного кодексу України.
2.	Закон Про угоди щодо відчуження земельної частки (паю) 18 січня	Встановлено , що до врегулювання порядку реалізації прав громадян і юридичних осіб на земельну частку (пай) Земельним кодексом власники земельних часток (пай) тимчасово не можуть укладати угоди про їх відчуження в будь-який спосіб, крім передачі у спадщину та викупу для державних і суспільних потреб	Втрачено чинність на підставі Закону від 11 грудня 2003р. Поклад початок мораторію на продаж земель с/г призначення і тим самим – обмежив права громадян на вільне розпорядження власністю, що суперечить Конституції (ст.22).
3.	Указ Президента Про основні напрями земельної реформи в Україні на 2001-2005рр. №372 від 30 травня	Визначено: • напрями державної політики у сфері земельних відносин, зокрема: • розвиток ринку земель; • розвиток кредитування під заставу землі, в т.ч. іпотечного; • удосконалення моніторингу земель, порядку ведення державного земельного кадастру та оцінки земель; завдання з удосконалення державного управління земельними ресурсами: • забезпечення ефективного управління земельними ресурсами, раціонального використання та охорони земель; • забезпечення розмежування земель державної та комунальної власності; • створення правових засад регулювання ринку земель	Чинний Указ можна розглядати як першу спробу систематизувати питання розвитку земельної політики для наступного реформування земельних відносин. Більшість визначених завдань не виконано, про перебіг їх виконання ніхто не звітував.
4.	Постанова Кабінету Міністрів Про порядок використання земель у зонах їх можливого затоплення внаслідок повеней і паводків №87 від 31 січня	Встановлено вимоги до використання земель, які затоплюються один раз на 2, 4, 10, 20 і 100 років, що завдає збитків суспільному виробництву	Чинна зі змінами
5.	Розпорядження Кабінету Міністрів Про утворення Координаційної ради з розроблення пропозицій щодо передачі земель із державної у комунальну власність у м. Києві, Севастополі та Дніпропетровську №145 від 23 квітня	Впливає з назви	Втрачено чинність на підставі Постанови №142 від 29 січня 2003р. Терміни виконання передбачені не були, конкретних результатів роботи Координаційної ради немає.
6.	Розпорядження Кабінету Міністрів Про проведення у Львівській області експерименту із створення єдиної інформаційної системи реєстрації земельних ділянок, об'єктів нерухомості та прав на них №355 від 9 серпня	Розпорядженням Кабінет Міністрів підтримав пропозицію Львівської облдержадміністрації та Держкомзему, подану з Львівською облрадою, Держбюджетом і Фондом державного майна	Експеримент був проведений, але поширення не отримав. Дав поштовх створенню місцевим системам реєстрації, які відзнялись одна від одної, тому звести їх в загальнодержавну систему не вдалося.
7.	Розпорядження Кабінету Міністрів Про затвердження заходів щодо реалізації Основних напрямів земельної реформи в Україні на 2001-2005рр. №446 від 26 вересня	Впливає з назви Розпорядження видане на виконання Указу Президента №372 від 30 травня 2001р.	Чинне Заходи могли б претендувати на першу державну програму земельної реформи. Але більшість із них не виконані, зокрема – через хронічне недофінансування.
1.	Указ Президента Про вдосконалення системи державного управління земельними ресурсами та контролю за їх використанням і охороною №720 від 19 серпня	Кабінету Міністрів поручено створити у складі Держкомзему державну інспекцію з контролю за використанням та охороною земель як урядового органу державного управління	Чинний
2.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження форм державного акта на право власності на земельну ділянку та державного акта на право постійного користування земельною ділянкою №449 від 2 квітня	Впливає з назви Передбачено , що раніше видані державні акти залишаються чинними та підлягають заміні в разі добровільного звернення громадян або юридичних осіб	Чинна зі змінами

3.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Положення про технічний паспорт земельної ділянки, яка виставляється на земельні торги №648 від 16 травня	Випливає з назви Технічний паспорт використовується організатором торгів для підготовки, повідомлення про кількісні та якісні характеристики земельної ділянки, яка виставляється на земельні торги	<i>Закон України</i> Про колективне сільськогосподарське підприємство заповільняє процес приватизації земельних ділянок	<i>Чинна зі змінами</i>
4.	Постанова Кабінету Міністрів Про заходи щодо створення системи реєстрації прав власності на нерухоме майно №661 від 16 травня	Встановлено , що держателем державного реєстру прав власності на нерухоме майно, крім земельних ділянок, є Мін'юст, а державного реєстру земель – Держкомзем	<i>Закон України</i> Про плату за землю	<i>Втрагата чинність</i> на підставі Постанови №689 від 15 травня 2003р. Започаткувала відому суперечку між Держкомземом і Мін'юстом, яка не припинилась і досі.
5.	Постанова Кабінету Міністрів Про експертну грошову оцінку земельних ділянок №1531 від 11 жовтня	Затверджено Методику, яка регламентує проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок усіх категорій земель під час укладання цивільно-правових угод та переоцінки основних фондів для бухгалтерського обліку	<i>Чинна</i>	
6.	Постанова Кабінету Міністрів Про утворення Державної інспекції з контролю за використанням і охороною земель №1958 від 25 грудня	Утворено у складі Держкомзему Державну інспекцію з контролю за використанням і охороною земель як урядовий орган державного управління (на виконання Указу Президента №720 від 19 серпня 2002р.)	<i>Чинна зі змінами</i>	
2003				
1.	Закон Про особисте селянське господарство 15 травня	Визначено правові, організаційні, економічні та соціальні засади ведення особистого селянського господарства, гарантовано право громадян на добровільне створення цих господарств, самостійність їх господарювання, рівність з іншими формами господарювання, а працівників цих господарств – із зайнятими в інших сферах економіки, встановлено максимальну площу земельних ділянок (60 га ріллі та 100 га ін. земель), що можуть передаватися у приватну власність або в користування; в місцевостях з труднодоступними населеними пунктами – 100 га ріллі	<i>Чинний зі змінами</i>	Один із кращих законів, який регулює економічні та соціальні відносини на селі. Дуже важливо, що члени особистого селянського господарства здійснюють діяльність на свій розсуд і ризик у межах встановленого закону, а їх діяльність не віднесена до підприємницької.
2.	Закон Про землеустрій 22 травня	Визначено правові та організаційні основи діяльності у сфері землеустрою	<i>Чинний</i>	Норми Закону доцільно імплементувати до Глави 31 Земельного кодексу.
3.	Закон Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв) 5 червня	Визначено організаційні і правові засади виділення власникам земельних часток (паїв) земельних ділянок у натурі (на місцевості) із земель, що належали КСП, с/г кооперативам, акціонерним товариствам на праві колективної власності, а також порядок обміну цими земельними ділянками	<i>Чинний</i>	Доцільний Закон є спірною, окремі його норми могли б стати доповненнями до певних статей нової редакції Земельного кодексу. Ст.14 Закону сформульовано невдало, що уможливило зловживання у процесі обміну земельними ділянками.
4.	Закон Про охорону земель 19 червня	Визначено правові, економічні та соціальні основи охорони земель з метою забезпечення їх раціонального використання	<i>Чинний</i>	Норми Закону доцільно імплементувати до розділу "Охорона земель" нової редакції Земельного кодексу.
5.	Закон Про державний контроль за використанням та охороною земель 19 червня	Визначено правові, економічні та соціальні основи організації державного контролю за використанням та охороною земель з метою забезпечення раціонального використання та відтворення природних ресурсів і збереження довкілля	<i>Чинний зі змінами</i>	Державний контроль здійснюють: за використанням та охороною земель – Державна земельна інспекція (у складі Держкомзему); за дотриманням законодавства про охорону земель – Міністерство охорони навколишнього природного середовища та підпорядкована їй екологічна інспекція; моніторинг родючості ґрунтів – уповноважений орган виконавчої влади з питань аграрної політики.
6.	Закон Про фермерське господарство 19 червня	Визначено правові, економічні та соціальні засади створення та діяльності фермерських господарств як прогресивної форми підприємницької діяльності громадян у галузі сільськогосподарства	<i>Чинний зі змінами</i>	Не поширюється на особисте селянське господарство, присадібні ділянки або використання земельних ділянок для садівництва, городництва, сінокошення та випасання худоби.
7.	Закон Про внесення змін до статті 82 Земельного кодексу України 10 липня	Змінами надана можливість СП, заснованим за участю іноземних юридичних і фізичних осіб, набувати право власності на земельні ділянки не с/г призначення у випадках та в порядку, встановленому Кодексом для іноземних юридичних осіб	<i>Чинний</i>	Певною мірою врегулює питання, але не урівнює у правах на землю громадян України та іноземців, що шкодить припливу інвестицій.
8.	Закон Про внесення змін до Закону України "Про оренду землі" (нова редакція) 2 жовтня	Визначено правові, економічні та соціальні засади оренди земельних ділянок незалежно від форм власності та господарювання	<i>Чинний</i>	Один з найдієвіших законів у сфері земельних відносин, з огляду на мораторій на продаж земель с/г призначення. Норми Закону доцільно імплементувати до Глави "Право користування землею" нової редакції Земельного кодексу.

№ п/п	Нормативно-правовий акт/назва	Стислий зміст	Коментар
9.	Закон Про використання земель оборони 27 листопада	Визначено категорії земель оборони та зони особливого режиму їх використання	Чинний зі змінами
10.	Закон Про оцінку земель 11 грудня	Визначено: • правові засади проведення оцінки земель; • професійної оціночної діяльності у сфері оцінки земель	Чинний зі змінами
11.	Закон Про внесення змін до деяких законодавчих актів України 11 грудня	У зв'язку з прийняттям Земельного кодексу • визначено такіми, що втратили чинність, закони "Про форми власності на землю" (1992р.); "Про угоди щодо відчуження земельної частки (паю)" (2001р.); • внесли зміни до Кодексу про адміністративні правопорушення та до 13 законів, що торкаються питань землекористування	Чинний Закон України Про плату за землю
12.	Указ Президента Про заходи щодо створення єдиної системи державної реєстрації земельних ділянок, нерухомого майна та прав на них у складі державного земельного кадастру №134 від 17 лютого	Функції з державної реєстрації земельних ділянок, нерухомого майна та прав на них у складі державного земельного кадастру покладено на Держкомзем, якому, зокрема, надана відповідна наукова база (підпорядкований Інститут землеустрою з філіялами в кожній області України)	Чинний зі змінами
13.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження типових положень про територіальні органи земельних ресурсів №200 від 24 лютого	Випливає з назви	Втратила чинність на підставі Постанови №43 від 28 січня 2009р.
14.	Постанова Кабінету Міністрів Про створення єдиної системи державної реєстрації земельних ділянок, нерухомого майна та прав на них у складі державного земельного кадастру №1088 від 17 липня	Передбачено створення до 1 січня 2005р. на базі державного реєстру земель та державного реєстру прав власності на нерухоме майно Державного реєстру прав на землю та нерухоме майно Визначено: • держателем Державного реєстру прав на землю та нерухоме майно Держкомзем; адміністратором бази даних – Центр державного земельного кадастру при Держкомземі; • адміністратором бази даних державного реєстру прав власності на нерухоме майно – державне підприємство "Інформаційний центр" Мін'юст	Чинна зі змінами Створено комерційну структуру – Центр державного земельного кадастру – що володіє державною базою даних (земельним реєстром). Розраховано єдину базу даних. Відновилося протистояння Держкомзему і Мін'юсту з приводу ведення інформаційної бази даних.
15.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження мінімальних розмірів земельних ділянок, які утворюються в результаті поділу земельної ділянки фермерського господарства, що успадковується №1908 від 10 грудня	Встановлено мінімальні розміри в усіх регіонах: від 2 га в Севастополі до 9 га в Луганській області	Чинна Встановлені норми можуть з часом призвести до подрібнення земельних наділів, що знаходяться у власності фермерів.
1.	Закон Про розмежування земель державної та комунальної власності 5 лютого; набув чинності 14 липня 2004р.	Визначено: • поняття, принципи та порядок розмежування земель; • коло суб'єктів права власності на землі державної і комунальної власності; • землі, що не можуть передаватися до земель комунальної власності; • порядок встановлення в натурі (на місцевості) меж земель державної і комунальної власності; • повноваження органів виконавчої влади щодо розмежування земель; • документ, що посвідчує право комунальної власності на землю Встановлено порядок: • фінансування робіт, пов'язаних з розмежуванням земель; • вирішення спорів, що виникають у процесі розмежування земель	Чинний зі змінами Закон фактично не діє: по-перше, через хронічне недофінансування робіт з розмежування; по-друге, через відсутність зацікавленості в розмежуванні земель як рад, різних рівнів, які розпоряджаються землею у межах населених пунктів, так і держадміністрацій (переважно районних), які розпоряджаються землею за межами населених пунктів.
2.	Закон Про внесення змін до статті 92 Земельного кодексу України стосовно визначення права на постійне користування земельними ділянками громадянських організацій інвалідів 12 травня	Стаття (част. 2) викладено в такій редакції: "Права постійного користування земельною ділянкою із земель державної та комунальної власності набувають: ... (б) громадські організації інвалідів України, їх підприємства (об'єднання), установи та організації"	Чинний
3.	Закон Про ратифікацію Угоди про позику (проект "Видча державних актів на право власності на землю у сільській місцевості та розвитку системи кадастру") між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку 15 червня	Випливає з назви Довідково: Угода підписана 17 жовтня 2003р. Кредит банку – \$195,13 млн. на 20 років під 2,5% річних. Виконання проекту розраховано до 31 грудня 2011р.	Чинний На цей час проект виконано на 30%. Причини невиконання: відсутність закону про державний земельний кадастр і блокування Мін'юстом виконання Закону "Про реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обмежень"; Всупереч Закону, Мін'юст веде Реєстр прав та обтяжень на нерухоме майно, порушуючи єдність інформаційної системи.
4.	Закон Про державну експертизу землепорядної документації 17 червня	Визначено правові, організаційні і фінансові основи державної експертизи землепорядної документації та порядок її проведення	Чинний зі змінами

5.	Закон Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень 1 липня	Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень 1 липня	Визначено: • правові, економічні, організаційні засади створення у складі державного земельного кадастру єдиної системи державної реєстрації речових прав на земельні ділянки та інше нерухоме майно, обмежень цих прав; • поняття і структуру Державного реєстру прав на нерухоме майно та їх обмежень, заповідний фонд нерухомого майна; • об'єкти нерухомого майна. Встановлено, що до створення єдиної системи органів реєстрації прав, а також до формування Державного реєстру прав у складі державного земельного кадастру реєстрація об'єктів нерухомості проводиться комунікаційними підприємствами бюро технічної інвентаризації (БТІ)	Чинний зі змінами Закон не працюватиме до прийняття закону "Про Державний земельний кадастр", від якого він є похідним.
6.	Закон Про внесення змін до Земельного Кодексу України 6 жовтня	Про внесення змін до Земельного Кодексу України 6 жовтня	Закон подовжує до 1 січня 2007р. мораторій на відчуження земельних ділянок с/г призначення	Чинний (мораторій подовжується до цього часу)
7.	Постанова Кабінету Міністрів Про внесення змін до Порядку визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам №21 від 14 січня	Про внесення змін до Порядку визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам №21 від 14 січня	Зазначений Порядок приведений у відповідність до Земельного кодексу 2001р.	Чинна <i>Про плату за землю</i>
8.	Постанова Кабінету Міністрів Про організацію робіт та методику розподілу земельних ділянок між власниками земельних часток (паїв) №122 від 4 лютого	Про організацію робіт та методику розподілу земельних ділянок між власниками земельних часток (паїв) №122 від 4 лютого	Встановлено: • послідовність дій і заходів, організації і проведення сільських зборів, на яких відбувається розподіл земельних ділянок; • порядок оформлення документів, їх затвердження, вирішення спорів	Чинна Видана відповідно до Закону "Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв)"
9.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Типового договору оренди землі №220 від 3 березня	Про затвердження Типового договору оренди землі №220 від 3 березня	Випливає з назви	Чинна зі змінами
10.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Типового договору про розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки №266 від 4 березня	Про затвердження Типового договору про розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки №266 від 4 березня	Випливає з назви	Чинна
11.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Порядку вибору земельних ділянок для розміщення об'єктів №427 від 31 березня	Про затвердження Порядку вибору земельних ділянок для розміщення об'єктів №427 від 31 березня	Випливає з назви	Чинна
12.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Порядку розроблення проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок №677 від 26 травня	Про затвердження Порядку розроблення проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок №677 від 26 травня	Зокрема, визначено, що: • розробником проекту є фізична або юридична особа, яка має відповідну ліцензію; • замовником проекту можуть бути сільська, селищна, міська рада, районна, Київська або Севастопольська міська держадміністрація, землевласник або землекористувач; • проект підлягає державній експертизі	Чинна
13.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Порядку здійснення природно-сільськогосподарського, еколого-економічного, протипозивного та інших видів районування (зонування) №681 від 26 травня	Про затвердження Порядку здійснення природно-сільськогосподарського, еколого-економічного, протипозивного та інших видів районування (зонування) №681 від 26 травня	Зокрема, визначено, що: • районуваним проектом є земельна ділянка, яка має відповідну ліцензію; • замовником проекту можуть бути сільська, селищна, міська рада, районна, Київська або Севастопольська міська держадміністрація, землевласник або землекористувач; • проект підлягає державній експертизі	Чинна Механізм зонування земель використовується рідко – через хронічний дефіцит коштів. Бюджетом ці роботи не передбачаються, а комерційні структури – не зацікавлені в їх виконанні.
14.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Порядку розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення №1094 від 25 серпня	Про затвердження Порядку розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідного фонду, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення №1094 від 25 серпня	Випливає з назви Встановлено, зокрема, що замовником проекту землеустрою може бути сільська, селищна, міська рада, обласна, районна, держадміністрація, землевласник або землекористувач	Чинна Органи місцевої влади та органи місцевого самоврядування отримали механізм розробки землеустрою територій і встановлення меж зазначених територій. Однак, цим механізмом користуються рідко через вказані вище причини.
15.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Положення про Державний фонд документів із землеустрою №1553 від 17 листопада	Про затвердження Положення про Державний фонд документів із землеустрою №1553 від 17 листопада	Випливає з назви Встановлено, зокрема, що документація із землеустрою, внесена до Державного фонду, є державною власністю й не може передаватись у приватну власність	Чинна зі змінами
16.	Розпорядження Кабінету Міністрів Про затвердження плану заходів щодо підвищення ефективності державного регулювання земельних відносин №374 від 16 червня	Про затвердження плану заходів щодо підвищення ефективності державного регулювання земельних відносин №374 від 16 червня	Серед заходів, зокрема: • розробка законопроектів про внесення змін до Земельного кодексу, законів "Про столицю України – місто-герой Київ", "Про плату за землю", "Про оренду землі", • сприяння прийняттю законів Про ринок земель, Про внесення змін до Кодексу про адміністративні правопорушення (в частині посилення відповідальності за порушення вимог земельного законодавства); • розробка проекту землеустрою щодо встановлення меж Києва, проведення на території Києва інвентаризації земель, встановлення прибережних захисних смуг уздовж водних об'єктів у Києві, встановлення меж прибудинкових територій у Києві тощо	Чинне Заходи не виконані (крім підвищення штрафів за порушення вимог земельного законодавства). Спроби встановити межі Києва є безуспішними через конфлікти Київської міської і Київської обласної адміністрацій за території навколо Києва, які активно забудовуються без правостановлюючих документів. Звільнення з виконання інших заходів стосовно столиці завдає незворотних втрат історико-культурному і природному ландшафту міста, а також життєвому середовищу його жителів.

№ п/п	Нормативно-правовий акт/назва	Стилий зміст	Коментар
1.	Закон Про захист конституційних прав громадян на землю 20 січня	Визначено фінансові засади реалізації громадянами прав власності на землю. Зокрема, вартість виготовлення документів, що посвідчують право власності на земельні ділянки, при виділенні їх в натурі не може перевищувати п'яти неоподатковуваних мінімумів; документа, який посвідчує право власності на земельну ділянку при передачі їх безоплатно у власність громадянам – дев'ять неоподатковуваних мінімумів	Чинний Однак, на ринку землевпорядних робіт встановлена Законом вартість перевищується більш ніж у 10-15 разів.
2.	Закон Про благоустрій населених пунктів 6 вересня	Визначено правові, економічні, екологічні, соціальні та організаційні засади благоустрою населених пунктів з метою створення умов, сприятливих для життєдіяльності людини	Чинний зі змінами Закон фактично не діє, оскільки благоустрій населених пунктів залежить насамперед від бюджету.
3.	Закон Про ратифікацію Баролейської ландшафтної конвенції 7 вересня	Випливає з назви Довідково: Україна підписала Конвенцію у 2004р. Мета Конвенції – стрияння охорони, регулювання і планування ландшафтів, організація європейської співпраці з питань ландшафту	Чинний Однак, положення Конвенції в Україні не виконуються; приклад: новітня забудова Київських пагорбів з історико-архітектурною забудовою XII-XVIII ст.
4.	Закон Про автомобільні дороги 8 вересня	Визначено правові, економічні, організаційні та соціальні засади забезпечення функціонування автомобільних доріг, їх будівництва, реконструкції, ремонту та утримання в інтересах держави і користувачів автомобільних доріг Встановлено пріоритетність розвитку мережі автомобільних доріг загального користування	Чинний зі змінами
5.	Постанова Верховної Ради Про Рекомендації парламентських слухань "Сучасний стан та перспективи розвитку земельних відносин в Україні" №2897 від 22 вересня Довідково: парламентські слухання відбулися 13 вересня 2005р.	Відзначено, зокрема, що: • до врегулювання всього комплексу питань у сфері запровадження вільного ринку землі пропозиції про скасування мораторію на продаж земель с/г призначення є перетасуваннями; • головною причиною порушень земельного законодавства є неналежне виконання повноважень органами земельних ресурсів, місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування; прийняття цими органами неправомірних рішень призвело до соціальної напруженості в суспільстві; • недосконалість регулювання земельних відносин, організації землекористування, ін. проблеми галузі зумовлюються також відсутністю фінансування фундаментальної землевпорядної науки і браком високопрофесійних кадрів; • державне фінансування земельної реформи залишається вкрай незадовільним, оскільки щорічно законом про держбюджет зупиняється дія ст.21 і 22 Закону "Про плату за землю" щодо відрахування коштів від земельного податку на фінансування заходів із забезпечення раціонального використання та охорони земель Рекомендовано, зокрема: Президенту України – посилити контроль за виконанням у повному обсязі норм Конституції, Земельного кодексу та інших НПА з питань земельних відносин; Верховній Раді – розглянути в першочерговому порядку проекти законів про: ринок земель; державний земельний кадастр; державний земельний фонд; державний реєстр прав на нерухоме майно та їх обмежень; Кабінету Міністрів – до 1 січня 2006р. подати на розгляд Верховної Ради проект Загальнодержавної програми використання та охорони земель; до 1 липня 2006р. подати на розгляд Верховної Ради проекти законів, передбачених Земельним кодексом. А також: • розробити проекти законів про: державну інвентаризацію земель; зонувannya земель; управління землями державної власності; гарантійний фонд державного реєстру прав на нерухоме майно та їх обмежень; • завершити створення системи державного земельного кадастру та забезпечити належний державний контроль за використанням та охороною земель; • запровадити єдину державну систему реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обмежень; • підготувати пропозиції щодо кодифікації земельного законодавства шляхом об'єднання норм чинних законів, що регулюють земельні відносини, в одному нормативно-правовому акті – Земельному кодексі України	Рекомендації залишаються актуальними, оскільки з часу їх прийняття майже нічого не зроблено: не запроваджено Державний земельний кадастр, не розроблена Державна програма розвитку земельних відносин на 2006-2010рр., не прийняті закони, визначені як першорядні; не кодифіковано земельне законодавство. Ст.21 та 22 Закону "Про плату за землю" вилучено Законом від 2008р. Про виконання Рекомендацій ніхто не згадував.
6.	Указ Президента Про території та об'єкти природно-заповідного фонду загальнодержавного значення №1238 від 12 вересня	Передбачено оголошити заказниками загальнодержавного значення території, що мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну та пізнавальну цінність і заповідувати їх	Чинний На цей час створено 11 нових заказників на території Дніпропетровської, Кіровоградської та Хмельницької областей загальною площею понад 9 700 га.

<p>7. Указ Президента Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 червня 2009р. "Про стан додержання вимог законодавства та заходи щодо підвищення ефективності державної політики у сфері регулювання земельних відносин, використання та охорони земель" №1643 від 21 листопада</p>	<p>Доручено Уряду: розробити до 1 січня 2009р. Концепцію удосконалення земельних відносин на 2006-2015рр.; затверджено План підготовки першочергових законопроектів та проектів інших НПА з питань підвищення ефективності державного регулювання земельних відносин, використання та охорони земель</p>	<p>Чинний зі змінами Визначені Указом заходи і План відповідали Рекомендаціям парламентських слухань (13 вересня 2009р.), але виконані не були. План втратив чинність на підставі Указу №121 від 14 лютого 2009р.</p>
<p>8. Указ Президента Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 9 грудня 2009р. "Про стан агропромислового комплексу та заходи щодо забезпечення продовольчої безпеки України" №1867 від 28 грудня</p>	<p>Визначено головні напрями державної політики у сфері забезпечення продовольчої безпеки. Держкомзему доручено, зокрема: • вжити разом із Міністерством аграрної політики із забезпечення здійснення належного контролю за збереженням, відтворенням і підвищенням родючості ґрунтів; • забезпечити видачу до 1 квітня 2009р. державних актів на право власності на землю за поданими раніше заявами власниками сертифікатів на право на земельну частку (пай)</p>	<p>Чинний Згадані заходи не виконані досі. Видача актів продовжується до цього часу.</p>
<p>9. Рішення Конституційного Суду України Щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень ст 92, п.6 розділу Х "Перехідні положення" Земельного кодексу України (справа про постітне користування земельними ділянками) №5-рп від 22 вересня</p>	<p>Вирішено, що п.6 розділу Х "Перехідні положення" Земельного кодексу щодо зобов'язання переоформити право постійного користування земельною ділянкою на право оренди або право оренди без відомого законодавчого, організаційного та фінансового забезпечення, є неконституційним, і втрачає чинність з дня ухвалення Конституційним Судом цього Рішення.</p>	<p>Чинне Отже, переоформлення права постійного користування землею на право власності або оренди не є обов'язковим.</p>
2006		
<p>1. Закон Про внесення змін до Земельного кодексу України 9 лютого</p>	<p>Доповнено п.15 розділу Х "Перехідні положення" Земельного кодексу абзацом такого змісту: "Угоди (в т.ч. довіреності), укладені під час дії заборони на відчуження земельних ділянок та земельних часток (пай)... на майбутнє, є недійсними з моменту їх укладення (посвідчення)"</p>	<p>Чинний Внесена норма унеможливила обхід мораторію на заборону переходу права власності на земельні ділянки с/г призначення.</p>
<p>2. Закон Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо заборони продажу земель сільськогосподарського призначення до прийняття відповідних законодавчих актів 19 грудня</p>	<p>Заборонено внесення права на земельну частку (пай) до статутних фондів господарських товариств; не допускається купівля-продаж земельних ділянок с/г призначення державної та комунальної власності; відчуження в будь-який спосіб земельних ділянок, які перебувають у власності громадян і юридичних осіб, для ведення товарного с/г виробництва, виділених у натурі земельних часток (пай) для ведення особистого селянського господарства, крім передачі їх у спадщину, обміну земельної ділянки на іншу та їх вилучення (викупу) для суспільних потреб</p>	<p>Чинний Подорожено мораторій на продаж земель с/г призначення до 1 січня 2008р. Мораторій поглиблено заборonoю на зміну цільового призначення земельних ділянок, наданих власникам земельних часток (пай) для ведення особистого селянського господарства. З цього часу скасування мораторію обумовлено не лише датою, а й набуттям чинності законами про державний земельний кадастр та про ринок земель.</p>
<p>3. Указ Президента Питання Комісії з опрацювання та комплексного вирішення питань реалізації державної політики у сфері раціонального використання та охорони земель №133 від 14 лютого</p>	<p>Створено названу Комісію, затверджено її положення та склад. Головне завдання – розробка і внесення Президентові пропозицій з удосконалення державної земельної політики</p>	<p>Чинний зі змінами Склад Комісії давно не оновлювався, серед її членів багато посадовців, які давно не працюють. Це є опосередкованим свідченням дійсної ваги і впливовості цього допоміжного органу.</p>
<p>4. Указ Президента Про деякі питання організаційно-правового забезпечення формування та регулювання ринку землі та захисту прав власників земельних ділянок №644 від 25 липня</p>	<p>Уряд доручено забезпечити в чотиримісячний строк з урахуванням міжнародного досвіду та за участю представників парламентських комітетів і депутатських фракцій підготувати та внести на розгляд Верховної Ради законопроекти, спрямовані на створення належних правових засад формування та регулювання ринку землі</p>	<p>Чинний Доручення не виконане.</p>
<p>5. Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Порядку реєстрації об'єктів державної експертизи землепорядної документації та типової форми її висновку №974 від 12 липня</p>	<p>Встановлено, що реєстрація об'єктів державної експертизи землепорядної документації здійснюється Держкомземом, Рескомземом АР Крим, обласними, Київським і Севастопольським міськими головними управліннями земельних ресурсів</p>	<p>Чинна</p>
<p>6. Постанова Кабінету Міністрів Про заходи щодо удосконалення державного контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища №997 від 19 липня</p>	<p>Функції державного контролю за охороною, захистом, використанням та відтворенням лісів покладено на Державну екологічну інспекцію – урядовий орган державного управління, утворений у складі Міністерства охорони навколишнього природного середовища</p>	<p>Чинна</p>

№ п/п	Нормативно-правовий акт/назва	Стислий зміст	Коментар
2007			
7.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Порядку збирання, використання, поширення інформації про опустелювання та деградацію земель №998 від 19 липня	Випливає з назви Передбачено , зокрема, що Держкомзем надає відповідну інформацію за календарний рік до 25 березня наступного року	Чинна
1.	Закон Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за самовільне зайняття земельної ділянки 11 січня	Внесено зміни до Адміністративного і Кримінального кодексів У визначених випадках за самовільне зайняття земельної ділянки передбачена кримінальна відповідальність (обмеження волі на строк від двох до чотирьох років або позбавлення волі на строк до двох років)	Чинний Довідково: раціше норми про кримінальне покарання за ці злочини з Кримінального кодексу були вилучені.
2.	Закон Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Цивільного кодексу України 27 квітня	Зокрема, встановлюються поняття емфітевзис та суперфіції (вилучені під час прийняття Земельного кодексу у 2001р.) уточнюється порядок встановлення сервітуту, передбачається особистий сервітут	Чинний
3.	Закон Про Державний бюджет України на 2008р. та про внесення змін до деяких законодавчих актів України 28 грудня	Внесені зміни, в т.ч. до земельного законодавства (Земельний кодекс, Про плату за землю, Про оренду землі та ін.), які надалі були визнані неконституційними і скасовані Законом від 3 червня 2009р.	Закон на пір року зупинив весь механізм оренди землі, вніс хаос в оподаткування земель, надання земельних ділянок користувачам та ін. Завдав найбільшої шкоди земельному законодавству.
4.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Методики визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовими призначеннями, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу №963 від 25 липня	Випливає з назви	Чинна
5.	Постанова Кабінету Міністрів Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015р. №1158 від 19 вересня	Зокрема, для забезпечення комплексного землеустрою сільських територій і с/г землеволодінь і земель користувачів, удосконалення державного земельного кадастру передбачено : • провести інвентаризацію с/г землеволодінь і землекористувачів; • розробити рекомендації раціонального розміщення с/г виробництва залежно від якості ґрунтів; • забезпечити організацію землеволодінь та землекористувачів с/г підприємств, фермерських і селянських господарств з урахуванням їх оптимальних розмірів і вимог еколого-ландшафтної організації території; • провести оцінку земельно-ресурсного, рекреаційного та оздоровчого потенціалу; • забезпечити укріплення земельних ділянок шляхом об'єднання земельних часток (паїв), створення кооперативів та інших партнерських об'єднань; • створити нормативно-правову базу та систему автоматизованого ведення державного земельного кадастру; • удосконалити порядок обліку земель з урахуванням кількісних і якісних показників та забезпечити їх цільове використання	Чинна До цього часу публічних звітів про перебіг виконання Програми не проводилося.
2008			
1.	Закон Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення вимог земельного законодавства 15 квітня	Підвищено розміри штрафів за порушення земельного законодавства Зокрема, Адміністративний кодекс доповнено ст. 53-3, згідно з якою встановлюються штрафні санкції за зняття та перенесення ґрунтового покриву земельних ділянок без спеціального дозволу, а також за невиконання умов зняття, збереження і використання родючого шару ґрунту	Чинний

2.	<p>Закон Про внесення змін до деяких законодавчих актів України 3 червня</p> <p>Про охорону навколишнього природного середовища</p>	<p>Встановлено, зокрама:</p> <ul style="list-style-type: none"> що набути права оренди земельних ділянок державної або комунальної власності, здійснюється виключно на аукціонах (і встановлені вилучити з цієї норми); норми річної орендної плати за земельні ділянки державної або комунальної власності; що продаж земельних ділянок державної або комунальної власності іноземним юридичним особам здійснюється КМУ за погодженням з ВР або державними органами приватизації за погодженням з КМУ; що земельні ділянки державної або комунальної власності, призначені для продажу суб'єктам підприємницької діяльності, підлягають продажу на конкурентних засадах, крім викупу земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти нерухомого майна, що є власністю покупців цих ділянок, в яких відсутні акції (частки, паї), що належать державі 	<p>Чинний</p> <p>Значно збільшено обсяг норм, що регулюють продаж земельних ділянок на конкурентних засадах, проте не вирішеним залишилося питання надання ліцензій юридичним особам, що проводять аукціони.</p>
3.	<p>Закон Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння будівництву</p> <p>16 вересня</p>	<p>Внесено зміни до Кодексу про адміністративні правопорушення, Земельного та Цивільного кодексів, а також до 10 законів, що торкаються питань будівництва</p>	<p>Чинний</p> <p>Зміни дають можливість врахувати обмеження (обтяження) щодо використання земельної ділянки або її частини та зробити запис про співвласників земельної ділянки.</p>
4.	<p>Указ Президента Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 січня 2008р. "Про стан виконання Указу Президента України від 21 листопада 2005р. №1643 "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 червня 2005р. "Про стан виконання вимог законодавства та заходи щодо підвищення ефективності державної політики у сфері регулювання земельних відносин, використання та охорони земель"</p> <p>№121 від 14 лютого</p>	<p>Кабинету Міністрів надано доручення щодо:</p> <ul style="list-style-type: none"> реорганізації Державного агентства земельних ресурсів України; з розширенням функцій і повноважень новоствореного в результаті цієї реорганізації органу та вадження спрямування і координативної його діяльності безпосередньо Кабінетом Міністрів; розробки за участю Комісії з опрацювання та комплексного вирішення питань реалізації державної політики у сфері національного використання та охорони земель і затвердження Концепції розвитку земельних відносин в Україні; вжити невідкладних заходів щодо внесення до 1 березня 2008р. на розгляд Верховної Ради законопроектів про ринок земель і про державний земельний кадастр 	<p>Чинний</p> <p>До цього часу доручення не виконані.</p>
5.	<p>Указ Президента Про додаткові заходи щодо забезпечення додержання права громадян, які проживають на території Автономної Республіки Крим, на землю</p> <p>№435 від 14 травня</p>	<p>Кабинету Міністрів доручено вжити невідкладних заходів з вирішення проблемних питань, які виникають під час набуття громадянами, які проживають на території АР Крим, права на землю</p> <p>Ряді міністрів АР Крим у місячний строк запропоновано розробити та затвердити програму надання репатріантам, які раніше не одержували земельні ділянки для будівництва та обслуговування житлових будинків, земельних ділянок для їх потреб відповідно до розмірів, визначених земельним законодавством</p>	<p>Чинний</p> <p>Таким чином, орендну плату збільшено вдвічі.</p>
6.	<p>Указ Президента Про зупинення дії Постанови Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2008р. №394</p> <p>№639 від 21 липня</p>	<p>Зупинено дію названої Постанови як такої, що не відповідає Конституції України</p>	<p>Чинний</p>
7.	<p>Указ Президента Про невідкладні заходи щодо захисту власників земельних ділянок та земельних часток (паїв)</p> <p>№725 від 19 серпня</p>	<p>Встановлено плату за оренду земельних ділянок с/г призначення, земельних часток (паїв) у розмірі не менше 3% вартості земельної ділянки, земельної частки (паю)</p>	<p>Чинний</p> <p>Зміни значно розширюють предмет договору та після завершення його терміну дають можливість вимагати від орендаря приведення цих характеристик та інфраструктури в попередній стан.</p>
8.	<p>Постанова Кабінету Міністрів Про внесення змін до Типового договору оренди землі</p> <p>№780 від 3 вересня</p>	<p>Типовий договір доповнено пунктами, що передбачають якісні характеристики земель за їх складом і видами угідь, а також якісні характеристики об'єктів нерухомого майна – стан будинків, будівель, споруд та інших об'єктів та інфраструктури, стан лінійних споруд, у т.ч. доріг, розміщених на орендованій земельній ділянці</p>	<p>Чинна</p>
9.	<p>Постанова Кабінету Міністрів Про внесення змін до Положення про Державну інспекцію з контролю за використанням та охороною земель</p> <p>№927 від 16 жовтня</p>	<p>Встановлено, що:</p> <ul style="list-style-type: none"> головним державним інспектором України з контролю за використанням та охороною земель є Голова Держкомзему; Держземінспекцією очолює начальник, який призначається на посаду і звільняється з посади КМУ за поданням Головного державного інспектора; начальник Держземінспекції є першим заступником Головного державного інспектора і членом колегії Держкомзему 	<p>Чинна</p>
10.	<p>Постанова Кабінету Міністрів Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 2 квітня 2002р. №449</p> <p>№1019 від 12 листопада</p>	<p>раніше видані державні акти на право приватної власності на землю, державні акти на право власності на землю, державні акти на право власності на земельну ділянку та державні акти на право постійного користування землею залишаються чинними і підлягають зміні в разі добровільного звернення громадян або юридичних осіб</p> <p>Затверджено нову форму державного акта на право власності на земельну ділянку</p>	<p>Чинна</p>
11.	<p>Постанова Кабінету Міністрів Про визначення розміру збитків, завданих унаслідок непровадження робіт з рекултивізації порушених земель</p> <p>№1098 від 17 грудня</p>	<p>Встановлено, що зазначені збитки, завдані власникам і користувачам, відшкодовуються на підставі рішень комісії, утворених згідно з Постановою КМУ "Про порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам" №284 від 19 квітня 1993р.</p>	<p>Чинна</p> <p>Постанова прийнята відповідно до ст. 157 Земельного кодексу та Рішення РНБО від 18 січня 2008р. Один з небагатьох випадків виконання рішення РНБО.</p>

№ п/п	Нормативно-правовий акт/назва	Стилий зміст	Коментар
1.	<p>Закон Про внесення змін до статті 6 Закону України "Про розмежування земель державної та комунальної власності" 15 січня</p>	<p>Встановлено, що під час розмежування земель не можуть передаватися до земель комунальної власності ділянки, закріплені за державними професійно-технічними навчальними закладами та вищими навчальними закладами державної форми власності</p>	<p>Чинний <i>Закон України Про плату за землю</i></p>
2.	<p>Закон Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо права релігійних організацій на постійне користування земельною ділянкою 15 січня</p>	<p>Встановлено право релігійних організацій на постійне користування земельними ділянками для будівництва та обслуговування культових та інших будівель, необхідних для забезпечення їх діяльності Водночас – заборонено використовувати ці земельні ділянки для здійснення підприємницької діяльності</p>	<p>Чинний <i>Закон України Про плату за землю</i></p>
3.	<p>Указ Президента Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 21 листопада 2009р. "Про виконання рішень Ради національної безпеки і оборони України з питань регулювання земельних відносин, використання та охорони земель" №5 від 12 січня</p>	<p>Визнано незадовільною діяльність Уряду з виконання рішень РНБО з питань земельних відносин, використання та охорони земель Кабінету Міністрів доручено:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вжити заходів з виконання рішень РНБО з питань земельних відносин, забезпечити проведення службових розслідувань щодо посадових осіб, які допустили систематичне невиконання названих рішень РНБО у визначені терміни, та вжити відповідних заходів дисциплінарного впливу до таких осіб; • вжити в місячний термін заходів щодо зміцнення кадрового складу керівництва Держкомзему та його територіальних органів, покращення матеріально-технічного забезпечення системи державних органів земельних ресурсів; • вжити заходів з формування та розвитку ринку землі, в т.ч. щодо скасування мораторію на відчуження земель с/г призначення, забезпечувати належний супровід у Верховній Раді законопроектів про ринок земель та про державний земельний кадастр; • прискорити прийняття Концепції розвитку земельних відносин в Україні на 2009-2015рр. та розробки до кінця 2009р. на її основі Державної цільової програми розвитку земельних відносин в Україні до 2015р.; • прискорити розробку та внесення на розгляд Верховної Ради законопроектів про: <ul style="list-style-type: none"> - зонування земель; - внесення змін до Земельного кодексу щодо запровадження обов'язкового громадського обговорення проектів рішень про зміну цільового призначення земель природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, історико-культурного та лісогосподарського призначення та земель водного фонду; до Закону "Про плату за землю" щодо встановлення прогресивної шкали плати за землю залежно від часу, протягом якого земельна ділянка не використовується за цільовим призначенням; • опрацювати питання щодо доцільності спрямування 30% коштів земельного податку, зокрема, на заходи з національного використання і охорони земель, підвищення родючості ґрунтів, здійснення землеустрою та моніторингу земель; • вжити невідкладних заходів щодо: <ul style="list-style-type: none"> - завершення роботи з видачі державних актів на право власності на землю власникам сертифікатів на право власності на земельну частку (пай); - прискорення робіт з інвентаризації та грошової оцінки земель, розмежування земель державної та комунальної власності; • опилити вимоги до кандидатів на зайняття керівних посад у державних органах земельних ресурсів з метою недопущення призначення на такі посади осіб, які відповідно до Закону "Про державну службу" не можуть бути призначені на посади в державних органах, а також осіб, які не мають відповідної освіти <p>Головному управлінню державної служби провести у двомісячний термін перевірку відповідності керівників та спеціалістів Генеральної прокуратури разом з СБУ та МВС вжити заходів з притягнення до відповідальності посадових осіб державних органів земельних ресурсів, які використовуючі службове становище, здійснюють протиправні дії у сфері земельних відносин</p> 	<p>Чинний До цього часу публічні звіти про перебіг виконання Указу не проводилися.</p>

<p>4. Закон Про внесення зміни до статті 18 Закону України "Про оцінку земель" 5 лютого</p>	<p>Чинний</p>	<p>4.2 ст.18 Закону "Про оцінку земель" викладено в такій редакції: "Нормативна грошова оцінка земельних ділянок проводиться: • розташованих у межах населених пунктів незалежно від їх цільового призначення – не рідше ніж один раз на 5-7 років; • розташованих за межами населених пунктів земельних ділянок с/г призначення – не рідше ніж один раз на 5-7 років, а не с/г призначення – не рідше ніж один раз на 7-10 років"</p>
<p>5. Закон Про внесення зміни до статті 12 Закону України "Про плату за землю" 5 березня</p>	<p>Чинний</p>	<p>Змінами доповнено перелік підприємств, організацій та установ, які звільняються від земельного податку. До переліку віднесено заклади культури, науки, освіти, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту (в т.ч. громадські організації), які утримуються за рахунок державного або місцевих бюджетів. Ці заклади звільняються від земельного податку за умови спрямування відповідних сум на розвиток фізичної культури і спорту за напрямками і в порядку, визначеними Кабінетом Міністрів</p>
<p>6. Закон Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо документів, що посвідчують право на земельну ділянку, а також порядку поділу та об'єднання земельних ділянок 5 березня</p>	<p>Чинний</p>	<p>Внесено зміни до Земельного кодексу та до законів "Про землеустрій" і "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень" з метою спрощення процедури оформлення та реєстрації земельних ділянок, набуття у власність на вторинному ринку (купівля земельної ділянки у власників, які мають оформлений Акт на право власності на землю)</p>
<p>7. Розпорядження Кабінету Міністрів Про затвердження Комплексного плану заходів щодо реформування земельних відносин, дерегуляції та подолання корупції у цій сфері на 2009р. №535 від 8 квітня</p>	<p>Чинне</p>	<p>До цього часу публічні звіти про виконання передбачених Комплексним планом заходів не проводилися.</p>
<p>8. Розпорядження Кабінету Міністрів Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку земельних відносин в Україні на період до 2020р. №743 від 17 червня</p>	<p>Чинне</p>	<p>Концепція фактично визнає, що протягом 17 років земельної реформи її головні цілі не досягнуті, а завдання – виконані далеко не повною мірою. Як наслідок – Концепція фактично повторює положення багатьох документів, прийнятих раніше. Концепція містить визначення проблем, на розв'язання яких має бути спрямована згадана державна програма. Серед найгостріших проблем названі: • незавершеність реформування економічних і правових відносин власності; • недосконалість системи державного управління у сфері землекористування та земельних відносин; • нерозвинутість автоматизованої системи ведення земельного кадастру. Серед причин виникнення названих проблем зазначено наступне: • відсутність зваженої державної земельної політики та механізму її реалізації; • відсутність належного фінансування фундаментальної і прикладної землепорядної науки; • безсистемність у розв'язанні проблем земельної реформи; • ігнорування комплексного підходу до розвитку сільських територій у процесі земельної реформи. Усунути названі причини та розв'язати проблеми передбачається шляхом, зокрема: • визначення організаційного, економічного та землепорядного механізму розвитку земельних відносин; • забезпечення створення системи гарантування прав власності на землю та інфраструктуру ринку землі; • формування дієвої системи підвищення ефективності державного регулювання земельних відносин та управління землекористуванням</p>